

RZECZPOSPOLITA POLSKA
Rzecznik Praw Obywatelskich

Prof. dr Andrzej ZOLL

00-090 Warszawa
Al. Solidarności 77

Tel. centr. 551 77 00
Fax 827 64 53

Warszawa, 31 stycznia 2002 r.

35424

RPO/393856/01/IX/WK

Pan
Gen. bryg. Zbigniew Meres
Komendant Główny Państwowej
Straży Pożarnej
ul. Podchorążych 38
00-914 WARSZAWA

Szanowny Panie Komendancie,

Do Rzecznika Praw Obywatelskich wpływają listy od funkcjonariuszy Państwowej Straży Pożarnej w kwestii nieprawidłowo przeprowadzonych nowelizacji do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych, jakie powinni posiadać strażacy Państwowej Straży Pożarnej na określonych stanowiskach służbowych, oraz etatów stopni służbowych dla poszczególnych stanowisk (Dz. U. Nr 70, poz. 446 z późn. zm.). W trakcie badania tego aktu prawnego zauważyłem, że funkcjonariusze Państwowej Straży Pożarnej mają trudności w uzyskaniu pierwszego stopnia oficerskiego.

Jak bowiem wynika z art. 53 ust. 1 ustawy z dnia 24 sierpnia 1991 r. o Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 88, poz. 400 z późn. zm.), pierwszy stopień oficerski może być nadany osobie, która spełnia warunki określone w art. 28, a nadto posiada wykształcenie wyższe i odbyła przeszkolenie zawodowe. Przepis art. 28 tej ustawy określa, że służbę w Państwowej Straży Pożarnej może pełnić obywatel polski korzystający z pełni praw publicznych, posiadający określone kwalifikacje zawodowe oraz zdolność fizyczną i psychiczną do pełnienia służby. Na podstawie art. 53 ust. 3 wyżej powoływanej ustawy o PSP, Minister Spraw Wewnętrznych wydał rozporządzenie z dnia 13 kwietnia 1992 r. w sprawie szczegółowych zasad odbywania przeszkolenia zawodowego przez strażaków Państwowej Straży Pożarnej (Dz. U. Nr 36, poz. 157).

Zgodnie z § 1 ust. 1 i 2 tego rozporządzenia, przeszkolenie zawodowe wymagane do mianowania na pierwszy stopień oficerski w PSP dla strażaków posiadających wykształcenie wyższe organizuje i prowadzi Szkoła Główna Służby Pożarniczej w Warszawie. Przeszkolenie zawodowe organizowane jest jako zaoczne lub stacjonarne studium oficerskie o rocznym cyklu nauczania dla absolwentów wyższych uczelni. Z kolei § 4 ust. 4 stanowi, iż słuchacze studium oficerskiego, którzy zdali egzamin oficerski, otrzymują dyplom ukończenia studium. Dyplom stanowi podstawę do nadania pierwszego stopnia oficerskiego.

W obiegu prawnym, mającym znaczenie dla sprawy funkcjonuje również rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 16 czerwca 1997 r. w sprawie kwalifikacji zawodowych, jakie powinni posiadać strażacy Państwowej Straży Pożarnej na określonych stanowiskach służbowych, oraz etatów stopni służbowych dla poszczególnych stanowisk (Dz. U. Nr 70, poz. 446 ze zm.). Przepis § 2 ust. 2 tego rozporządzenia stanowił, że przeszkolenie zawodowe, o którym mowa w art. 53 ust. 1 ustawy o PSP uzyskuje osoba posiadająca wyższe wykształcenie i ukończony kurs oficerski, jednak został on skreślony przepisem § 1 pkt 1 rozporządzenia zmieniającego z dnia 27 czerwca 2001 r. (Dz. U. Nr 72, poz. 758). W tej sytuacji wykonanie dyspozycji art. 53 ust. 1 ustawy o PSP jak również § 4 wyżej wymienionego rozporządzenia stało się utrudnione bowiem skreślenie to spowodowało, iż przepis art. 53 ust. 1 ustawy o PSP umożliwiający nadanie w określonym trybie pierwszego stopnia oficerskiego (w przypadku braku takiego zapisu w rozporządzeniu wykonawczym do ustawy) stał się martwy, ponieważ przełożeni służbowi występując do Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z wnioskiem o nadanie stopnia oficerskiego kierują się przepisami rozporządzenia w sprawie kwalifikacji zawodowych, jakie powinni posiadać strażacy Państwowej Straży Pożarnej na określonych stanowiskach służbowych, oraz etatów stopni służbowych dla poszczególnych stanowisk.

Pragnę zaznaczyć, iż Rzecznik Praw Obywatelskich popiera dotychczas podjęte przez Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji działania zmierzające do podwyższenia kwalifikacji zawodowych strażaków PSP, jednakże powinny być one zgodne z aktem wyższego rzędu - jakim jest ustawa o PSP. Tymczasem dokonując zmian w rozporządzeniu wykonawczym do art. 36 ustawy o PSP wykreślono z niego przepisy umożliwiające realizację art. 53 ust. 1 ustawy, co zdaje się sugerować na świadome działanie zmierzające do pozbawienia tej grupy funkcjonariuszy możliwości awansu na pierwszy stopień oficerski.

W podobnej sytuacji znajdują się także funkcjonariusze PSP nie wykonujący bezpośrednio zawodu strażaka (np. lekarze, prawnicy, ekonomiści, informatycy, inżynierowie ds. budownictwa z uprawnieniami do nadzoru, projektowania itp.). Z uzyskanych informacji wynika, że istnieją rozbieżności interpretacyjne w kwestii nadania pierwszego stopnia oficerskiego lub aspiranckiego wyżej wymienionym w trybie art. 130

ust. 1 i 2 ustawy o PSP. Przepis ten określa, że funkcjonariuszom pożarnictwa, którzy podjęli służbę w PSP, może być nadany pierwszy stopień aspirancki lub stopień oficerski mimo niespełniania warunków określonych w art. 52 i 53 ustawy o PSP, jeżeli wykazują kwalifikacje zawodowe i posiadają co najmniej 5-letni staż pracy lub służby w jednostkach organizacyjnych ochrony przeciwpożarowej. W przypadku tych funkcjonariuszy nie mają zastosowania przepisy art. 54, określające sposób nadawania stopni służbowych. Jak wynika z pisma Komendanta Wojewódzkiego Państwowej Straży Pożarnej Województwa Małopolskiego nr WK.100/2/01 z dnia 5.03.2001 r. skierowanego do Komendantów Powiatowych, wyżej wymienionym funkcjonariuszom nie wykonującym bezpośrednio zawodu strażaka może być nadawany pierwszy stopień oficerski lub aspirancki w trybie art. 130 ust. 1 i 2 ustawy o PSP. Stanowisko to jednak nie zostało zaakceptowane przez Dyrektora Zespołu Prawnego Komendy Głównej PSP, który pismem nr ZP.0271/85/01 z dnia 30.07.2001 r. wyraził pogląd, iż taka interpretacja jest niewłaściwa i niezgodna z intencją ustawodawcy, ponieważ niniejszy przepis był stosowany w tzw. „okresie przejściowym” wobec byłych „dekretowych” funkcjonariuszy pożarnictwa w momencie podjęcia przez nich służby w charakterze strażaka. Umożliwienie tej grupie funkcjonariuszy uzyskanie pierwszego stopnia aspiranckiego bądź oficerskiego wiąże się z odpowiednimi gratyfikacjami finansowymi oraz wyższym prestiżem społecznym. Niewątpliwie spowoduje także napływ do organów straży pożarnej potrzebnych tej formacji wysokiej klasy specjalistów.

Celem mojego wystąpienia nie jest oddziaływanie na kształtowanie kwalifikacji zawodowych oraz wkraczanie w politykę kadrową podległej Panu Komendantowi formacji, lecz zwrócenie uwagi na konieczność prawidłowego stosowania rozwiązań legislacyjnych umożliwiających funkcjonariuszom wyróżniającym się uzyskanie pierwszego stopnia oficerskiego oraz pozwolią na przyjmowanie do służby fachowców o zawodach bezpośrednio nie związanych z pożarnictwem, którzy nie mogliby poszerzać swoich umiejętności zdobywając wykształcenie w szkołach pożarniczych. W związku z powyższym, działając na podstawie art. 13 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 15 lipca 1987 r. o Rzeczniku Praw Obywatelskich (tekst jedn. - Dz. U. z 2001 r. Nr 14, poz. 147) będę wdzięczny Panu Komendantowi za ustosunkowanie się do przedstawionych przeze mnie wątpliwości i poinformowanie mnie o zajętym stanowisku.

Z wyrazami szacunku

/-/ dr Jerzy Świątkiewicz